

Posudek diplomové práce Veroniky Böhmové
Grafická a hláskoslovná analýza písní Valentina Šubara: perspektiva kvantity vokálů

Veronika Böhmová si pro svou diplomovou práci zvolila důležité a stále zdaleka ne dostatečně prozkoumané téma samohláskové kvantity ve střední češtině. Je to problém na jednu stranu poměrně palčivý a aktuální nejen z hlediska teoretického, ale i z hlediska praktického využití, hlavně v ediční práci, na druhou stranu ale značně komplikovaný, zvláště s ohledem na stav dochování textů: rukopisné texty (včetně autorských autografů, jsou-li dochovány) často při jeho zkoumání nelze použít, protože v nich kvantita obvykle nebývá značena, u textů tištěných je zase v zásadě nemožné rozlišit vklad autorův od vlivů sazeče či korektora a také od vlivů různých technologických omezení. Z těchto důvodů bývá otázka kvantity někdy považována za téměř neřešitelnou, a je tedy na místě ocenit autorčinu odvalu za to, že se do ní pustila.

Oproti zadání autorka práci mírně modifikovala: Po prozkoumání všech dochovaných exemplářů a zjištění, že údaje v Knihopisu nejsou zcela správné, si zvolila jiný výchozí tisk, neboť se ukázalo, že exemplář uvedený v zadání není nejstarší a obsahově nejbohatší ze všech. Dále jí její práce v ÚJČ umožnila rozšířit materiálovou základnu pro hláskoslovnou analýzu z původně předpokládaných sond na celý tisk. Obojí považuji za zcela odůvodněné a jednoznačně přínosné pro výslednou podobu práce.

Z metodologického hlediska na předložené práci především oceňuji, že autorka usiluje jednak o co nejkomplexnější, oborově neuzavřené vidění problému a jednak o co nejpřesnější popis zvolené metodologie a zjištěných výsledků. První aspekt se projevuje zejména v tom, že se autorka snaží brát v úvahu nejrozličnější faktory, které mohly teoreticky kvantitu či její značení ovlivňovat. Nezůstává při tom jen na poli čistě lingvistickém, ale zohledňuje i faktory související s dobovou technologií výroby tištěné knihy, s předpokládaným užíváním zkoumaného tisku jako pomůcky při zpěvu či s možnostmi existence jazykových a pravopisných variant více či méně vázaných na různé konfese. Dostává se tak na pole dalších vědních disciplín, jako knihovědy, paleografie, historie či muzikologie, a je třeba ocenit, že se zde jednak neomezuje jen na českou sekundární literaturu, ale hledá poučení i v nejnovějších anglicko- a německojazyčných pracích, a jednak že nezůstává jen u amatérského nahlížení do příslušné odborné literatury, ale konzultuje přímo s odborníky na danou problematiku. Zmínku si také zaslouží (byť by to mělo být samozřejmé) fakt, že autorka při analýze vychází z originálních starých tisků a rukopisu, které jí nejen poskytují spolehlivý materiál pro hodnocení užití kvantity, ale zároveň i umožňují zohlednit i výše zmíněné nelingvistické faktory (celková pečlivost sazby, dostatek/nedostatek místa na řádku apod.). V lingvistické oblasti pak autorka jednak přesně popisuje, jak se zkoumaným textem nakládala (jaká zvolila transliterační a transkripční pravidla, jak vybírala úseky k analýze apod.) a jednak se snaží pokud možno v úplnosti obsáhnout pomůcky a sekundární literaturu, které k dané problematice existují, a na jejich základě si pak samostatně zformulovat kritéria pro hodnocení jazykového materiálu. I když o způsobu aplikace některých z nich nebo o jejich relativní důležitosti (tj. toho, v které situaci je vhodné kterému dát přednost) by bylo možno dále diskutovat, považuji za záslužné, že se je autorka snaží popsat co nejexplicitněji. U popisu výsledků dále považuji za přínosné (a bohužel ne vždy zcela obvyklé) to, že autorka u každého probíraného slova či tvaru s příznakovou kvantitou zároveň také uvádí, kolik u něj či u analogických případů našla podob nepříznakových, a umožňuje tak čtenáři udělat si mnohem přesnější představu, než kdyby se mu dostalo jen komentovaného seznamu příznakových podob.

Jako školitelka dále oceňuji velkou samostatnost diplomantky (i když někdy snad až moc velkou – u finální verze práce bych byla ocenila trochu víc času na připomínky, které by byly mohly jít více do detailů), zapálenost pro zvolené téma a snahu věnovat se mu na profesionální úrovni a v širších souvislostech (autorka vystupuje s referáty na úzce příbuzná témata na vědeckých konferencích, publikuje v odborných časopisech, věnuje se ediční praxi apod.). Pochvalu také zaslouží, že autorka pracuje se sekundární literaturou kriticky, a je-li přesvědčena, že jsou její údaje nesprávné, neváhá je opravit. Své závěry pak formuluje sice s náležitou opatrností, ale jasně, srozumitelně a dostatečně sebevědomě.

Práce je přehledně a jasně strukturována a je psána úsporným, ale kultivovaným odborným stylem. Po formální stránce je zpracována velmi pečlivě, formální nedostatky jsou relativně řídké. Patrně vesměs vznikly nepozorností při psaní práce (překlepy, nedokončené úpravy formulací apod.) a většinou nemají vliv na čtenářskou recepci. Snad jen opakovaný zápis „In agone MortIs, ConferVanos DeVs fortIs“ (místo „ConferVa“) může být výsledkem špatného čtení pramene.

Ze všech uvedených důvodů podle mého názoru práce Veroniky Böhmové bez problémů splňuje požadavky kladené na diplomové práce. Proto ji doporučuji jako podklad k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou *v ý b o r n ě*.

V Praze 13. června 2017

Mgr. Alena A. Fidlerová, Ph.D.